

Janusz Pycia, *Specyfika Łukaszeowego orędzia o zmartwychwstaniu Jezusa* (W Kręgu Słowa 20; Tarnów: Biblos 2018). Ss. 324. PLN 30. ISBN 978-83-7793-602-3

PIOTR ŁABUDA

Wydział Teologiczny w Tarnowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
e-mail: piotr.labuda@i24.pl
ORCID: 0000-0002-9044-817X

Książka ks. Janusza Pyci, która ukazała się w tarnowskim wydawnictwie Biblos w serii W Kręgu Słowa, powstała na podstawie rozprawy doktorskiej pod tym samym tytułem, napisanej pod kierunkiem ks. dr hab. Piotra Łabudy, obronionej na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie (Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie). Zamierzeniem tego obszernego opracowania jest ukazanie specyfiki Łukaszeowego orędzia o zmartwychwstaniu Jezusa. Książka składa się z pięciu bloków tematycznych.

Pierwszy rozpoczyna zarys problematyki zmartwychwstania w kontekście kulturowym, w jakim tworzyła się tradycja biblijna. Uwzględnienie środowiska pozabiblijnego jest zasadne, gdyż myśl biblijna na temat zmartwychwstania nie kształtowała się w odosobnieniu, ale w kontakcie z pozostałymi kulturami. Za niezwykle ważne trzeba uznać to, że autor refleksje na temat orędzia o zmartwychwstaniu w dziele św. Łukasza rozpoczyna od nakreślenia bardzo szerokiego tła idei życia wiecznego u ludów starożytnego Bliskiego Wschodu. Bez tego tła rozprawa straciłaby znacznie na wartości. Kluczem dla pierwszej części rozdziału jest porządek chronologiczny, według którego dochodziło do kontaktów tradycji biblijnej z poszczególnymi religiami i kulturami. Analizę rozpoczyna badanie zagadnienia życia po śmierci w religiach Bliskiego Wschodu: tradycji mezopotamskiej, egipskiej, fenickiej, perskiej. Następnie autor omawia kultury grecką i rzymską oraz tradycję okołotestamentalną (qumrańska).

W dalszej kolejności analizuje teksty starotestamentowe, a następnie nowotestamentowe przekazy pozałukaszeowe traktujące o zmartwychwstaniu. Pominięcie pism Łukasza jest oczywiście zrozumiałe, jednakże autor, choć kilkakrotnie odwołuje się do apokryfów Starego Testamentu omawiając ideę życia po śmierci w starożytnym Izraelu, to nie czyni tego w osobnym punkcie. Wydaje się, iż warto by było – dla całości tego studium – potraktować osobno i szerzej literaturę apokryficzną.

Drugi rozdział zawiera analizę przekazów Łukaszkowych pod kątem wypowiedzi na temat zmartwychwstania Jezusa. Obszerność materiału Łukaszkowego wymagała omówienia go w mniejszych jednostkach tematycznych. Stąd też rozdział drugi zawiera analizy wypowiedzi Ewangelii Łukasza i Dziejów Apostolskich pod kątem wydarzenia „pustego grobu”. Opisując „Łukaszkowy przekaz o pustym grobie (Łk 24,1-11)”, „Przybycie Piotra do pustego grobu (Łk 24,12)” i świadectwo „Dziejów Apostolskich na temat pustego grobu (Dz 2,29-31 i Dz 13,34-37)”, autor omawia, w jakim stopniu „pusty grób” mógł być dowodem zmartwychwstania Jezusa i czy jako taki był widziany we wspólnocie chrześcijańskiej.

Kolejny rozdział skupia się na wydarzeniach następujących po odkryciu pustego grobu, a więc na chrystofaniach: „Chrystofania w spotkaniu z uczniami spieszącymi do Emaus (Łk 24,13-35)”; „Jezus ukazuje się apostołom (Łk 24,36-49)”; „Dzieje Apostolskie na temat spotkań ze Zmartwychwstałym (Dz 1,1-8; 2,32; 9,1-19; 13,31; 22,3-21; 26,9-19)”. Ewangelia według św. Łukasza mówi o trzech spotkaniach ze Zmartwychwstałym. Przekazy te zostały uzupełnione świadectwem Dziejów Apostolskich. Ponieważ jednak wypowiedzi drugiego dzieła Łukasza na ten temat są krótkie i rozproszone, zostały one zebrane w jednym punkcie. Analiza porównawcza tekstów na temat „pustego grobu” wykazała, że wydarzenie to w żadnym wypadku nie było traktowane jako oczywisty „dowód zmartwychwstania”.

Rozdział czwarty książki bierze pod uwagę wydarzenie, które w tradycji chrześcijańskiej jest dalszą konsekwencją zmartwychwstania. Chodzi o opis wniebowstąpienia, będący częścią Łukaszkowego przekazu na temat zmartwychwstania Jezusa: „Wniebowstąpienie Zmartwychwstałego (Łk 24,50-53)”; „Dzieje Apostolskie o wniebowstąpieniu (Dz 1,9-11)”. Szczególnie dokładnie została przebadana zależność między wniebowstąpieniem a zmartwychwstaniem. Prowadzona analiza wykazuje, że dla Łukasza wniebowstąpienie było jedynie zewnętrznym znakiem chwały, która stała się udziałem Jezusa w chwili Jego zmartwychwstania. Relacje Łukasza miały na celu podkreślenie chwalebnego charakteru zmartwychwstania Jezusa.

Rozdział piąty zawiera wnioski z przeprowadzonych badań. Autor skupia się wokół takich tematów, jak: Łukasz – prawdziwy Żyd i Grek; Łukaszkowa koncepcja czasu; Łukaszkowe ukierunkowanie na liturgię i świątynię; wiara a poznanie; zmartwychwstałe ciało; wywyższenie Zmartwychwstałego. Celem tej analizy teologicznej było ukazanie, jakie konsekwencje płyną z wydarzenia zmartwychwstania dla ogółu ludzkości, także tej nie identyfikującej się z wiarą chrześcijańską. Ostateczne wnioski całej rozprawy zostają przedstawione w zakończeniu, które jest bardzo obszerne.

Bazowym dla metodologii prowadzonych badań były dla autora wskazania zawarte w instrukcji Papieskiej Komisji Biblijnej *Interpretacja Pisma Świętego*

w *Kościele* z 1993 r. Podstawą dla badań była metoda historyczno-krytyczna, która jest niezbędna do odczytania sensu dawnych tekstów. Autor posługuje się także metodami pomocniczymi oraz metodą kanoniczną.

Całość opracowania stanowi systematyczne i dokładne przebadanie postawionego problemu. W poszczególnych częściach książki można jednak dostrzec zbyt szerokie opracowywanie poszczególnych tekstów. Ta obszerność wynika z bogatej bibliografii i szerokiej wiedzy autora. Cennymi w pracy są liczne i obszerne cytaty oraz nawiązania do komentarzy i opracowań. Wykazał się on bardzo dobrym warsztatem naukowym. Całość dzieła pokazuje dużą pracowitość i sumienność badawczą autora.

Książka została przygotowana przez autora i Redakcję Wydawnictwa Biblos bardzo starannie. Napisana jest poprawnym językiem polskim. Wypowiedzi są jasne i logiczne. Autor bardzo dobrze wykorzystuje literaturę w formie streszczeń albo poprawnego cytowania. Kończąca książkę bibliografia zawiera bardzo obszerną literaturę.

Publikacja niewątpliwie pokazuje specyfikę zamierzenia Łukaszwego. Autor podjął się opracowania trudnego tematu na podstawie bogatej literatury, jak również opracowań źródłowych.

